सर्वाण्येवेति सर्वाणिउक्तान्यनुक्तानिचक्षेत्रज्ञेषुसन्निहितानिसत्वादीनिगुणैर्मायिकैश्चित्तसत्वानंदत्वाद्यैर्व्याप्यआत्माब्रह्मक्षेत्रज्ञंजीवंव्याप्तिव्यामोति कर्मणीचतमेवक्षेत्रज्ञंव्यामुतइतिसंबंधः ॥ ९४॥ इंद्रियाणि मनःषष्ठानि एतच्चक्षेत्रज्ञस्यकर्मसंबंधेकारणमुपन्यस्तं ॥ ९५॥ मुक्तिकारणंचाह प्रकृतिमिति चादिंद्रियाणि इंद्रियाणिकार्योपाधिप्रकृतिकारणोपाधिचातीत्यक्षेत्रज्ञःअव्ययंदृद्धिह्रासशून्यंकूटस्थमात्मानंग च्छति तमेवविशिनष्टिपरमिति ॥ ९६ ॥ तत्प्राप्तिफलमाह विमुक्तइति ॥ ९७॥ ननुपरमात्मानंप्राप्तस्यानिवृत्तौपुनर्देहस्योत्थानंनस्यादित्याशंक्याह शिष्टमिति निवृत्तेपिकारणेचक्रभ्रमिन्यायेनशिष्टंमन आदिप्रतियोगिनोआगच्छंतिगच्छंति यथाकालंसमाधिव्युत्थानकालभेदेन गुरोःसंदेशकारिणः प्रारब्धकर्मानुसारिणीश्वरप्रेरणातांकर्तुंशीलंयेषांते ॥ ९८ ॥ एवंजीवन्मुक्तिसद्भावमुक्त्वाविदेहकैवल्यमाह

अपांगुणांस्तथापार्थपार्थिवांश्चगुणानपि ॥ सर्वाण्येवगुणैर्व्याप्यक्षेत्रज्ञेषुयुधिष्ठिर ॥ ९४ ॥ आत्माचव्याप्तिक्षेत्रज्ञंकर्मणीचशुभाशुभे ॥ शिष्याइवमहात्मा नमिंद्रियाणिचतंप्रभो ॥ ९५ ॥ प्रकृतिंचाप्यतिक्रम्यगच्छत्यात्मानमव्ययं ॥ परंनारायणात्मानंनिर्द्वंद्वंप्रकृतेःपरं ॥ ९६ ॥ विमुक्तःपुण्यपापेभ्यःप्रविष्टस्तमना मयं ॥ परमात्मानमगुणंननिवर्ततिभारत ॥ ९७ ॥ शिष्टंतत्रमनस्तातइंद्रियाणिचभारत ॥ आगच्छंतियथाकालंगुरोःसंदेशकारिणः ॥ ९८ ॥ शक्यंचाल्पेन कालेनशांतिंप्राप्तुंगुणार्थिना ॥ एवमुक्तेनकौंतेययुक्तज्ञानेनमोक्षिणा ॥ ९९ ॥ सांख्याराजन्महाप्राज्ञागच्छंतिपरमांगतिं ॥ ज्ञानेनानेनकौंतेयतुल्यंज्ञानंनवि द्यते ॥ १०० ॥ अत्रतेसंशयोमाभूज्ज्ञानंसांख्यंपरंमतं ॥ अक्षरंध्रुवमेवोक्तंपूर्णब्रह्मसनातनं ॥ १०१ ॥ अनादिमध्यनिधनंनिर्द्वंद्वंकर्तृशाश्वतं ॥ कूटस्थंचैवनि त्यंचयद्वदंतिमनीषिणः ॥ १०२ ॥ यतःसर्वाःप्रवर्ततेसर्गप्रलयविक्रियाः ॥ यच्चशंसंतिशास्त्रेषुवदंतिपरमर्षयः ॥ १०३ ॥ सर्वेविप्राश्चदेवाश्चतथाशमविदो जनाः ॥ ब्रह्मण्यंपरमंदेवमनंतंपरमच्युतं ॥ १०४ ॥ प्रार्थयंतश्चतंविप्रावदंतिगुणबुद्धयः ॥ सम्यग्युक्तास्तथायोगाःसांख्याश्चामितदर्शनाः ॥ १०५ ॥

शक्यमिति अल्पेनवर्तमानदेहपातावधिनाशांतिंविदेहमुक्तिं ॥ ९९ ॥१०० ॥ परंयोगापेक्षयाश्रेष्ठं एवंसांख्येनयोगेनवाशोधितस्यत्वंपदार्थस्यब्रह्माद्वैतसिद्ध्येतत्पदार्थांशेदंवक्तुंतत्पदार्थस्वरूपमाह अक्षरमि त्यादिना अक्षरंव्यापकं अश्नोतेःसरन् ध्रुवंअचंचलं अतएवपूर्णब्रह्मसर्वोत्कृष्टं सनातनंसदैकरूपं ॥ १०१ ॥ निर्द्वंद्वंद्वैतवर्जितं कर्तृजगज्जन्मादिहेतुः शाश्वतंअखंडदंडायमानं कूटस्थंनिर्विकारं ॥१०२॥ ॥१०३॥ ब्रह्मण्यंब्रह्मजातिहितं ॥ १०४ ॥ प्रार्थयंतः गुणेषुविषयेषुबुद्धिर्येषांते तंवदंतिमायिकैर्गुणैःस्तुवंति सांख्यायोगाश्चस्तुवंति जगत्कर्तृत्वेनआदिगुरुत्वेनचेतिशेषः ॥ १०५॥

Digitized by Google